

معرفی کتاب فرهنگ تشریحی اصطلاحات اصول

سید امین ورعی*

کتاب «فرهنگ تشریحی اصطلاحات اصول» نوشته حجت الاسلام و المسلمین دکتر عیسی ولایی اثری گرانسنگ در ارتباط با اصطلاحات علم اصول است. مؤلف در اثر خود، به توضیح بیش از ۵۰۰ عنوان و اصطلاح اصولی به ترتیب حروف الفبا پرداخته است. حتی عناوین ریز نیز از دقت ریزین مؤلف جا نمانده است. بنابراین ما با مجموعه‌ای کامل و جامع مواجهیم. حضرت آیت الله سبحانی که بر این کتاب مقدمه‌ای نگاشته‌اند، به این ویژگی اشاره کرده و نوشته‌اند:

«اینجانب بخش‌هایی از این کتاب را مطالعه نموده و از استیعاب و فراگیری

آن در شگفت ماندم.»

در این کتاب هنگام توضیح هر اصطلاح معمولاً در ابتدا به تعریف لغوی آن

* دانش آموخته مدرسه شهیدین (ره)

پرداخته شده و سپس توضیحی کامل، رسا، شیوا و همه‌فهم طبق نظر علمای امامیه ارائه شده است. در بسیاری از موارد برای تبیین بهتر مطلب، مثال و گاه چندین مثال ارائه شده است. تعداد قابل توجهی از این مثال‌ها از قوانین جمهوری اسلامی مثل قانون اساسی و قانون مدنی آورده شده که این خود نوعی تطبیق قوانین کشوری با قواعد اصولی است. برخی از موارد که تحت عنوان یک قاعده می‌باشند، بسیار مبسوط و مفصل مورد بررسی قرار گرفته‌اند مثل قاعده لاضرر، نفی عسر و حرج، مصالح مرسله و در مواردی نیز مشاهده می‌شود که قاعده‌ای فقهی مورد بحث قرار گرفته است.

یکی از ویژگی‌های کتاب این است که منبع مطالب ذکر شده در متن، عموماً در پاورقی به صورت دقیق آدرس داده شده است. در بعضی از موارد به چندین منبع ارجاع داده شده که کار را برای محققین در آن عنوان سهل نموده است، چرا که محقق با مراجعه به پاورقی آن عنوان، می‌تواند منابع مورد نیاز خود را به همراه شماره مجلدات و صفحات، به راحتی بیابد.

از ویژگی‌های دیگر کتاب آن که عناوین و اصطلاحات اصولی به دقت اعراب‌گذاری شده‌اند تا نادرست تلفظ نشوند و حتی مراجعه کنندگانی که تا به حال با این اصطلاحات آشنا نبوده‌اند نیز، تلفظ درست اصطلاحات را بدانند. ویژگی دیگر کتاب - که بسیار مهم و دلیلی بر غنای علمی کتاب می‌باشد - استفاده از ۱۲۶ منبع فارسی و عربی است که عموماً منابعی دست‌اول هستند. در بین منابع استفاده شده، نزدیک به ۴۰ عنوان کتاب اصولی معتبر به چشم می‌خورد. در کل، برای نگارش این کتاب زحمت زیادی کشیده شده و تتبع نسبتاً کاملی صورت گرفته است. این کتاب به صورتی شکیل و زیبا در ۳۶۰ صفحه توسط «نشر نی» به چاپ رسیده است.